

Szakmai beszámoló az NKA 204188/00461 sz. pályázat teljesítéséről

URBS Várostarténeti Évkönyv X-XI. kötetének megjelenetése

Budapest Főváros Levéltára az MTA Történettudományi Bizottság Várostarténeti Albizottságával és az Urbs Magyar Várostarténeti Évkönyv szerkesztőségével együttműködve adja ki az URBS Magyar Várostarténeti Évkönyvet, amely első kötetének 2006. évi megjelenése óta a hazai és határon túli várostarténeti kutatások egyik legfontosabb fórumává vált. Jelen kötet a 2015 novemberében *Városok és természeti erőforrások* címen megrendezett V. Magyar Várostarténeti Konferencia előadásainak egy részét tartalmazza. (Az ásványkincsek városalakító hatásával és hasznosításával foglalkozó tanulmányok a következő kötetben fognak megjelenni.) A kiadvány külső megjelenésében is megújult: a kötethez tervezett borító a jelzett témában megjelent tanulmányok tematikájához (a víz, vízi energia hatása a városok fejlődésére) igazodik. A történetészek, levéltárosok, szociológusok, muzeológusok, építészek írásai kiegészülnek a Műhely rovatval, a Kárpát-medencei várostarténet 2014. és 2015. évi bibliográfiájával, és a friss hazai és külföldi várostarténeti termést elemző recenziókkal.

A városok és természeti erőforrások kölcsönhatásának kutatását, irányait Christoph Sonnlechner, a Bécsi Városi és Tartományi Levéltár munkatársának az „ökológiai lábnyom” fogalmából kiinduló tanulmánya tekinti át. Ezt követik a vízgazdálkodással, vízszabályozással, és a vízi energia hasznosításával foglalkozó írások (Géra Eleonóra, Kincses Katalin, Bodovics Éva, Kalocsai Péter). A következő három tanulmányt a Magyar Várostarténeti Atlasz sorozat megjelenés előtt álló kötetének anyaga alapján készítették el azok szerzői (Bariska István, Gyulai Éva, Simon Katalin). Széles látókörű, számos európai város forrásait hasznosító összehasonlító kutatást mutat be Vadas András tanulmánya a városi erődítések árkaiban működtetett malmokról. Az agroökológiához kapcsolódó írások fókusz a termőföldtől a kerteken át az erdőig terjed (Pinke Zsolt., Fábíán Borbála., Balogh Róbert), és ide sorolható a kolozsvári ispotályok élelmezéséről szóló feldolgozás (Rüsz-Fogarasi Enikő) is.

A tudományos tanácskozáson elhangzott előadásokból született tanulmányok érzékeltetik a kutatásban végbemenő szemléleti átalakulást, melynek révén az erőforrások hasznosításának gazdaságtörténeti jelentősége mellett mindinkább a természetes és a mesterséges környezet sokoldalú kölcsönhatásának tanulmányozása került előtérbe. A nemzetközi történetírásban már az 1990-es évek óta megfigyelhető a várostarténet és környezettörténet összekapcsolása, környezettörténeti kérdésselvetések és módszerek alkalmazása a városok kutatásában. A

várostartörténetnek ez az irányzata nem egyszer a környezettörténet olyan felfogásával szemben határozza meg magát, amely csak a természeti környezetet és annak az emberi tevékenység következtében bekövetkező változását vizsgálja. A hazai várostartörténetírás még csak az első lépéseket tette meg ezen az úton. Bízunk benne, hogy a jelen kötet a számos értékes kutatási eredmény közlése mellett a hazai várostartörténetírásnak a környezettörténet irányába történő mind sürgetőbb nyitását is kívánja ösztönözni. Más tematikában, de ugyanilyen ösztönző szerepet hivatott betölteni Sipos Andrásnak a Műhely rovatban Richard Rogner könyve kapcsán „Viktoriánus feudalizmus” és a modern nagyvárosi fejlődés címen megjelent írása, amely felhívja a figyelmet az ingatlanbirtoklás és ingatlanforgalom és az ezzel kapcsolatos stratégiák szerepére a modern városok fejlődésében. A magyar várostartörténetírás kevés ismerettel rendelkezik a témáról annak ellenére, hogy – bár nem olyan mértékben, mint Rodger számára – de rendelkezésre állnak az ehhez szükséges források (például telekkönyvi és építési iratokban).

Az évkönyv témájának aktualitását mutatja, hogy a Fővárosi Vízművek is támogatásra méltónak ítélte a kiadványt: az összeg a nyomdai előkészítő munkák egy részét fedezte. Az NKA pályázati támogatást a nyomdaköltségre fordítottuk.

Urbs Magyar Várostartörténeti évkönyv X–XI. (2015–2016) szakmai és nyomdai paraméterei:

Kiadó: Budapest Főváros Levéltára

Felelős kiadó: Kenyeres István

Kiadás éve: Budapest, 2017

Formátum: B5 165 x 238 mm

Terjedelem: 480 oldal

Papír: Belív: 80 g/m² ofszet

Borító: 300 g/m² matt műnyomó/egyoldalón matt fólia

Színek: Belív 1+1

Borító: 4+0

Példányszám: 500 db

Kötés módja: cérnafűzött brosúra

A pályázati beszámoló megtekinthető:

<http://hungaricana.hu/hu/nka-palyazati-beszamolok/>

<http://bparchiv.hu/statikus/palyazati-beszamolok>

Budapest, 2017. október 13.



Fazekasné dr. Toma Katalin

főosztályvezető-helyettes